

ISPITNI
CENTAR
DRŽAVNO
TAKMIČENJE 2024.

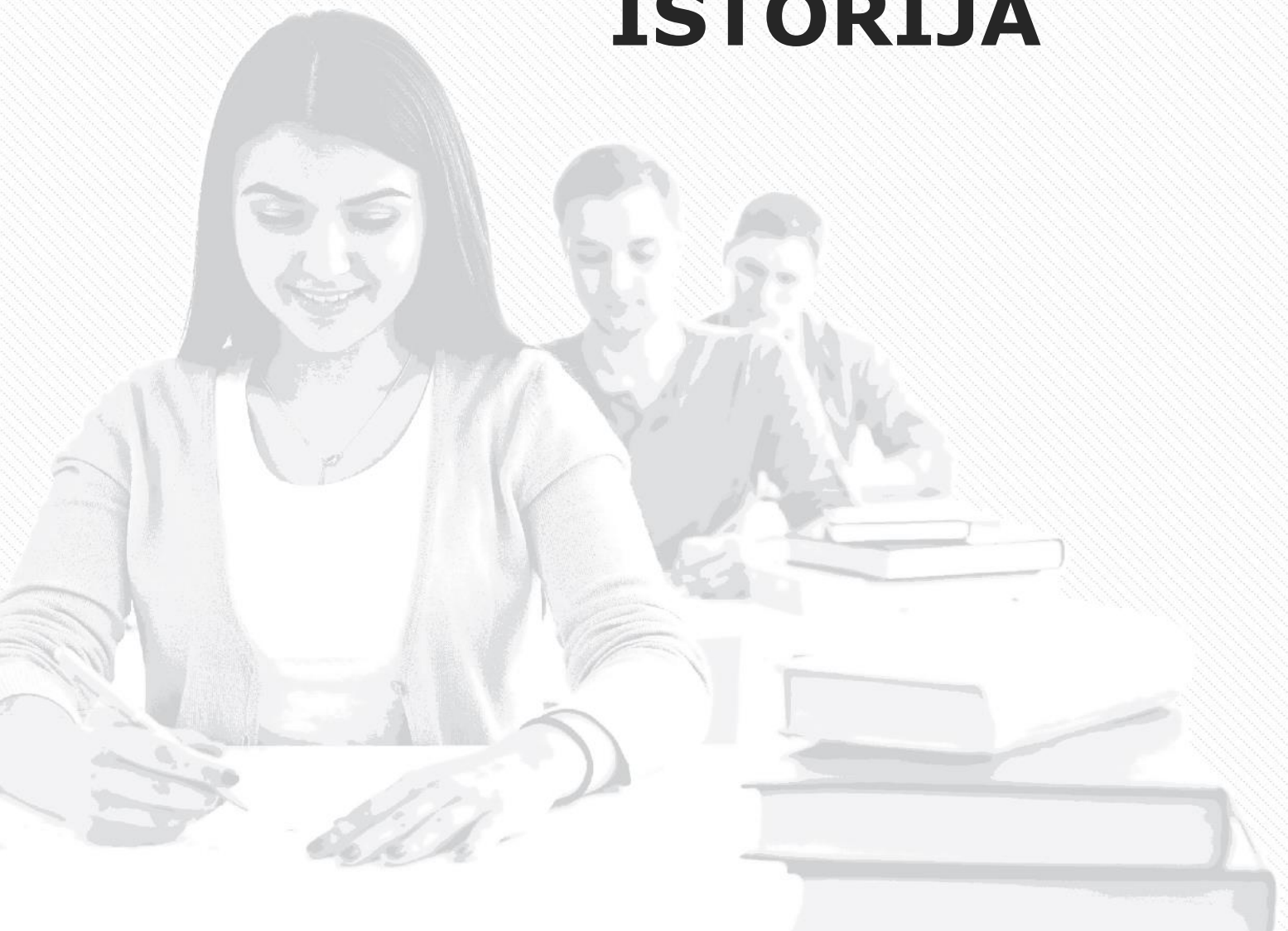
AUTOR/AUTORKA TESTA _____

RECENZENT/RECENZENTKINJA _____

PODGORICA, _____ 20__ GODINE

SREDNJA ŠKOLA, I i II RAZRED

ISTORIJA

UPUTSTVA ZA TAKMIČARE:

- svi takmičare počinju rad na testu u isto vrijeme i u istoj prostoriji,
- svaki takmičar sjedi sam u školskoj klupi,
- test traje sat i po (90 minuta),
- zabranjeno je lažno predstavljanje takmičara,
- zabranjeno je korišćenje mobilnih telefona tokom rada na testu,
- zabranjeno je pričati sa drugim takmičarima dok test traje,
- na klupi takmičar može da ima samo odštampan test sa pitanjima, hemijsku olovku (jednu u rezervi),
- kontrolori na testu mogu takmičarima dozvoliti da na klupi drže flašu sa vodom i papirne maramice ako procijene da je to neophodno,
- test se popunjava isključivo hemijskom olovkom (plavo ili crno mastilo),
- zabranjeno je prepravljavanje već datih odgovora, jednom upisani odgovor ili zaokruženi odgovor ne smije se prepravljati, u slučaju da se to uradi odgovor neće biti priznat,
- prije početka testa kontrolor je dužan da takmičarima saopšti pravila rada na testu i ponašanja u učionici,
- kontrolor upisuje poene i vrši druge intervencije prilikom ocjenjivanja testa hemijskom olovkom (crveno mastilo).

Dragi takmičari,

prije početka izrade testa pažljivo pročitajte svako pitanje, potom ih rješavajte.

Želimo Vam puno uspjeha u radu.

Pitanja za test iz istorije za Srednju školu 2024. godinu.

- 1. Ostaci megalitske gradnje neolitskog perioda i ostaci građevina iz perioda Starog vijeka u Evropi i u svijetu danas su poznati arheološki lokaliteti čije građevine i danas svjedoče o naprednim tehnikama izgradnje drevnih civilizacija. Iako neke od tih građevina nijesu sačuvane do danas njihovo postojanje je dokumentovano kroz istorijske izvore.**

Tvoj zadatak je: upiši na praznim linijama iza rednih brojeva i naziva arheoloških lokaliteta lijeve kolone, odgovarajuće slovo iz desne kolone da bi dobio tačne lokacije arheoloških lokaliteta.

1. Svetionik sa Farosa c	a) Grčka
2. Stounhendž f	b) Liban
3. "viseći vrtovi" e	c) Egipat
4. Balbek b	d) Italija
5. Gobekli Tepe g	e) Irak
6. "lavlja vrata" a	f) V. Britanija
7. Panteon ("hram svih bogova") d	g) Turska

(6 bodova)

- 2. Dopuni rečenice tačnim odgovorima:**

Vrhovni bog stare Grčke zvao se **Zevs** (1) a njegov rimski pandan zvao se **Jupiter** (2). Grčki bog mora zvao se **Posejdon** (3), a rimska boginja lova zvala se **Dijana** (4). Najpoznatije od svih grčkih proročišta bilo je Apolonovo proročište u **Delfima** (5).

(5 bodova)

- 3. Dopuni rečenice tačnim odgovorima:**

Nakon što je Aleksandar III Makedonski (Veliki) u presudnoj bici 331. g. p. n. e kod **Gaugamele** (1) potukao vojsku persijskog cara **Darija III** (2), i zauzeo čitavu Persiju, Aleksandar je nastavio pohod na Istok namjeravajući da osvoji i Indiju. Iako je na rijeci Hidaspu 326. g. p. n. e. pobjedio vojsku indijskog kralja **Pora** (3), zbog nezadovoljstva među sopstvenom vojskom ipak je morao prekinuti dalji pohod.

(3 boda)

4. Pažljivo pročitaj tekst: “Naša velika država koja se prostire na tri kontinenta prolazi kroz dramatičan period izazvan prije svega pohlepom i žudnjom da se prigrabi sva vlast za jednog od nas trojice. Iako sam testamentom određen da vodim Rim, pristao sam i ugovorom smo se obavezali da se vlast ravnomjerno dijeli. Već neko vrijeme dobijam informacije da druga dva savladara ne misle tako i da rade na mojoj eliminaciji. Jedan od nas je sklopio savez sa državom, koja je nekada bila naš saveznik, i oženio se njihovom kraljicom pa sada naš bivši saveznik odbija da prizna Rim za vrhovnog gospodara. Jasno je da zbog toga raskidam savez i da će bojno polje odrediti ko će u budućnosti voditi Rim.”

Napomena: iako je tekst izmišljen u njemu je opisan događaj koji će imati veliku ulogu u daljem razvoju rimske države.

Tvoj zadatak je: na praznim linijama upiši tačne odgovore

1. kako se zvao savez trojice vladara Rima o kojem se govori u tekstu?
II trijumvirat.
2. u kojem vijeku se desio sukob između njih?
I v. p. n. ere.
3. kako se zvao pobjednik u tom sukobu koji je preuzeo vlast?
Oktavijan Avgust.
4. ko je od njih trojice oženio egipatsku kraljicu?
Marko Antonije.
5. kojom pomorskom bitkom je okončan ovaj građanski rat?
 kod Akcija.

(5 bodova)

5. Zaokruži tačan odgovor: u kojem vijeku je rimski grad Duklja dobila status municipijuma?

- a) II v. p. n. e,
- b) I v. p. n. e,
- c) I v.,
- d) II v.

(1 bod)

6. Zaokruži tačan odgovor: u kojem vijeku je nastao Samov plemenski savez?

- a) IV v.,
- b) V v.,
- c) VI v.,
- d) VII v.

(1 bod)

7. Iza rednih brojeva lijeve kolone i datih pojmova upiši početna slova ispred ponuđenih odgovora iz desne kolone da dobiješ tačno značenje pojmova koji su se koristili u administraciji dinastije Merovinga i Karolinga.

Napomena: neki od navedenih pojmova poznati su i koriste se i danas širom svijeta ali sa značajno drugačijim značenjem.

1. alod f	a) konjušar,
2. maršal a	b) upravnik dvora koji nadzire aristokratiju,
3. majordom b	c) kraljev lični sluga,
4. tributarij e	d) privilegovani zemljišni posjed (obično vojni),
5. ministerijalac c	e) oslobođenik od ropstva,
6. beneficij d	f) privatni zemljišni posjed,
7. antrustion g	g) krupni zemljoposjednik iz kraljevog okruženja.

(6 bodova)

8. Dopuni rečenice tačnim odgovorima:

Kada je Pipin I Karoling (Mali) u **VIII** (1) vijeku ustupio zemlje Ravenskog egzarhata stvorena je nova država u Italiji pod nazivom **Papska država** (2). Teritorija novostvorene države je proširena kada je franački vladar **Karlo Veliki** (3) koji se 800 g. proglasio za cara, dodao i dijelove teritorija Kampanje i Toskane. Pravni naslednik srednjovjekovne države i današnji naziv te države je **Vatikan** (4).

(4 boda)

9. Dopuni rečenice tačnim odgovorima:

Godine **532** (1) izbila je u Vizantiji pobuna **Nika** (2) nazvana tako po imenu grčke boginje pobjede i pokliču ustanika. Pobuna se dogodila u vrijeme vladavine cara **Justinijana I** (3). Uzroci pobune su višestruki a okidač za pobunu su bili teški nameti (porezi) koje je car zaveo. Zanimljivo je da su u pobuni učestvovali i podstrekači iz monofizitske opozicije, kao i predstavnici dvije stranke tj. udruženja iz redova pristalica krupnog posjeda nazivanima stranka **plavih** (4) i pristalica iz redova krupnih trgovaca i imućnijih zanatlija nazivani stranka **zelenih** (5).

(5 bodova)

10. Dopuni tekst tačnim odgovorima:

Dva vjerska poglavara, papa Lav IX (1) i carigradski patrijarh Mihailo Kerularije (2) bacili su anatemu jedan na drugog i uzajamno proglasili za jeretike sve koji priznaju duhovnu vlast protivničke stranke. Ovaj događaj se zbio 1054. (3) godine i označava potpuni raskol crkve na pravoslavnu i rimokatoličku.

(3 boda)

11. Na praznim linijama upiši tačne odgovore:

- u kojem vijeku su započeti krstaški ratovi?
XI v.
- u kojem krstaškom ratu je učestvovao Ričard I Plantagenet (Lavlje srce)?
III krstaški rat,
- krajem kojeg vijeka je osnovan Tevtonski viteški red?
XII v.
- kako se zvao vizantijski vladar koji je uspio obnoviti Vizantiju nakon što su je prethodno krstaši srušili?
Mihailo VII Paleolog, (priznaje se i: Mihailo VII)
- u kojem vijeku se dogodila ta obnova vizantijske države?
XIII v.

(5 bodova)

12. Kako se zvao moreplovac i trgovac iz Venecije koji je od 1271. do 1295. godine boravio u Kini, Mongoliji, Indokini, Indiji i Cejlonu?

Marko Polo .

(1 bod)

13. Dopuni tekst tačnim odgovorima:

Zetski knez Mihailo Vojislavljević (1) dobio je od rimskog pape kraljevsku krunu 1078. (2) godine. Njegov nasljednik kralj Bodin Vojislavljević (3) uspio je barsku biskupiju uzdići u rang nadbiskupije 1089. (4) godine.

(4 boda)

14. Dopuni tekst tačnim odgovorima:

Engleski kralj Jovan bez zemlje (priznaje se: i Džon bez zemlje) (1) bio je prinuđen da nakon uspješne pobune barona objavi 1215. (2) godine "Veliku povelju slobode" čije su odredbe grupisane u četiri grupe. Za vrijeme narednog vladara Henri III (3) povelja je odbačena da bi nakon nove pobune i kraljevog poraza i hapšenja počeo sa radom prvi Parlament u Engleskoj 1265. (4) godine.

(4 boda)

15. Na praznim linijama upiši tačne odgovore:

- kako se zvao novgorodski knez (1236-1251) i veliki knez Kijeva i Vladimira (1252-1263) koji je vladao tim teritorijama?
Aleksandar Nevski,
- koje godine je pobjedio Šveđane?
1240. g.,
- na kojoj rijeci se odigrala ta bitka nakon koje je dobio i nadimak?
rijeci Nevi,
- koje godine je pobjedio njemački (livonski) viteški red?
1242. g.,
- na kojem zaleđenom jezeru se odigrala ta bitka?
Čudskom jezeru.

(5 bodova)

16. Na praznim linijama upiši tačne odgovore:

Poznata freska "Beli anđeo" nalazi se u manastiru Mileševi (1) kod Prijepolja. Manastir je zadužbina kralja Stefana Vladislava Nemanjića (priznaje se i: Vladislava) (2) u kome je i sahranjen. Manastir je podignut u XIII (3) vijeku.

(3 boda)

17. Zaokruži tačan odgovor: u kojem gradu se nalazi crkva Sv. Luke podignuta 1195. godine i crkva Sv. Marije Koledate podignuta 1221. godine?

- Kotor,
- Herceg Novi,
- Budva,
- Stari Bar.

(1 bod)

18. Zaokruži tačan odgovor: koji vizantijski car je autor poznatih historiografskih djela *O upravljanju carstvom* i *O temama*.

- a) Justin I,
- b) Iraklije,
- c) **Konstantin VII Porfirogenit**,
- d) Vasilije II Makedonac.

(1 bod)

19. Dopuni tekst tačnim odgovorima:

Rimske pape su povremeno preko odluka regulisali odnose sa Jevrejima. Na IV vasiljenskom saboru **1215.** (1) godine, doneseno je nekoliko antijevrejskih odluka, između ostalog, da Jevreji nose vidno obilježje (znak) koji je bio **žute** (2) boje. Nakon krstaških ratova Jevreji su protjerani iz Engleske krajem **XIII** (3) vijeka a iz Francuske krajem **XIV** (4) vijeka.

(4 boda)

20. Tvoj zadatak je: na praznim linijama lijeve kolone upiši početna slova ispred pojmova iz desne kolone da bi dobio pravilan hronološki redosled događaja u vezi sa Osmanskim carstvom.

1. <u>b</u>	a) bitka na Marici,
2. <u>a</u>	b) zauzimanje Burse,
3. <u>d</u>	c) II pad srpske despotovine,
4. <u>g</u>	d) bitka kod Nikopolja,
5. <u>f</u>	e) osvajanje Soluna,
6. <u>e</u>	f) dolazak Murata II na presto,
7. <u>c</u>	g) bitka kod Angore.

(6 bodova)

21. Zaokruži tačan odgovor: koje godine stupa na presto dinastija Jagelonaca u Poljskoj?

- a) 1285. g.,
- b) **1385. g.**,
- c) 1395. g.,
- d) 1475. g.

(1 bod)

22. Smrću cara Dušana silnog Nemanjića dolazi do slabljenja srpske države i jačanja feudalnih velikaša koji se osamostaljuju u oblastima nekada jedinstvene države.

Tvoj zadatak je: na praznim linijama iza rednih brojeva i imena velikaša upiši početna slova ispred naziva teritorija da bi tačno povezao koji su velikaši vladali određenim teritorijama (oblastima).

1. braća Balšići g	a) sjeverozap. Makedonija sa Prilepom, Skopljem,
2. Vukašin Mrnjavčević a	b) jugoistočna Makedonija sa Serom,
3. Uglješa Mrnjačević b	c) oblasti Štipa, Kratova, Velbužda,
4. braća Dejanović c	d) Podrinje do Dubrovnika,
5. Nikola Altomanović d	e) zapadna Morava sa Kruševcom,
6. Lazar Hrebeljanović e	f) Kosovo sa Prištinom, Trepčom, Zvečanom,
7. Vuk Branković f	g) Skadarsko jezero i zetsko primorje.

(6 bodova)

23. Na praznim linijama upiši tačne odgovore:

- kako se zvao poslednji bosanski kralj?
Stefan Tomaš,
- koje godine je završio svoju vladavinu?
1461. g.,
- koje godine Osmansko carstvo osvaja Bosnu?
1463. g.,
- za vrijeme kojeg sultana je osvojena Bosna?
Mehmed II Osvajač (priznaje se i: Mehmed II).

(4 boda)

24. Dopuni tekst tačnim odgovorima:

Godine **1385.** (1) u borbi sa Osmanlijama na Saurskom polju poginuo je **Balša II** (2) Balšić. Naslijedio je ga njegov sinovac **Đurađ II Stracimirović** (3). Da bi osnažio svoj uticaj oženio se **Jelenom** (4) kćerkom srpskog kneza **Lazara Hrebeljanovića** (5).

(5 bodova)

25. Dopuni tekst tačnim odgovorima:

Prvi pomen Cetinja nalazi se u kotorskim knjigama iz 1440. godine. Po predanju Vlaška crkva je sagrađena 1450. (1) godine. Ivan Crnojević je sagradio dvor na Cetinju 1482. (2) godine, a godine 1484. (3) manastir sa crkvom posvećen rođenju Bogorodice. Svoju vladavinu Ivan je završio 1490. (4) godine.

(4 boda)

26. Dopuni tekst tačnim odgovorima:

Stogodišnji rat vođen između dvije države Francuske (1) i Engleske (2) započeo je 1337. (3) godine a završen je 1453. (4) godine.

(4 boda)

27. Dopuni tekst tačnim odgovorima:

U periodu od 1211. do 1234. najveći dio sjeverne Kine osvojili su Mongoli (1) pod vođstvom Džingis-kana (2) da bi 1280. godine osvajanje Kine bilo završeno. Iste godine na kineskom prestolu ustoličio se vladar Kublaj-kana (3) kojim će početi i vladavina nove dinastije Juan (Jian).

(3 boda)

